



Les Cabòries

Avinyonet del Penedès

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Les Cabòries. 08792 AVINYONET DEL PENEDÈS.
Emplaçament A l'encreuament de la carretera d'Olesa i la de l'Ordal

Coordenades:

Latitud: 41.3611
Longitud: 1.77655
UTM Est (X): 397669
UTM Nord (Y): 4579566

Classificació

Número de fitxa 08013-98
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern
Segle XVII
Estat de conservació Regular
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 37813CF9779N

Fitxes associades:

[Cal Jacas/Ca la Balbina](#)

[La Grava](#)

[Temple de l'Immaculat Cor de Maria d'Avinyonet](#)

[Cal Fassinaire](#)

[Sindicat d'Avinyonet/Local de les Esquerres](#)

[Can Montergull](#)

[Cal Suau](#)

[Casa de la Vila](#)

[Societat cultural "La Parra"](#)

Descripció

Nucli de població que es troba a tocar les carreteres d'Olesa i de Barcelona. Destaquen, arquitectònicament parlant, en aquest nucli, els següents carrers: -el carrer de Pere Ràfols, amb cases, encara que moltes d'elles reformades, amb una mateixa tipologia: habitatges annexos, de plantes aproximadament rectangulars, de planta baixa i pis, amb celler i pallissa annexos, façanes de maçoneria irregular, algunes d'elles arrebossades, i teulades a dues vessants, de teula àrab amb ràfec de tortugada. Resulten d'interès els números 12 (Cal Taupa, abans cal Ton del Pi), que presenta els baixos reformats, 8-10, Cal Llopet, 6, Cal Federico, que conserva l'accés al celler, que ocupa el número 4, 5, també cal Federico (construïda cap el 1960) i els números 1-3, ca l'Agutzil. Al carrer Progrés destaca la casa número 4, Ca la Pepa del Mosso, on es trobava el celler Vendrell. Un altre conjunt representatiu és el constituït pel grup de cases del carrer Avenir, amb el pou i un petit hort a la part darrera i galeries al primer pis. Destaquen les números 1, 3 i 5, fetes a la mateixa època, responent a una mateixa tipologia, tret de la número 7 que correspon a Cal Suau, i que constitueix un cas especial que es contempla en fitxa apart. Totes aquestes cases tenen planta baixa i pis, algunes amb galeria d'arcs a la part de darrera, i totes amb pati i petit hort per la part posterior, que inclou un pou. Un altre conjunt d'interès és el del carrer del Carme, com el número 4, cal Surià, abans botiga, avui coneguda per cal Mena, pel seu propietari actual; 8 i 10, cal Gasso, 12, cal Pau (no ha patit cap reforma des del moment de la seva construcció, per la qual cosa es tracta de l'edifici més ben conservat en el seu estat original de començament del segle XX que hi ha a tot el carrer), número 16, abans l'estanc del poble, durant un temps també cafè tertúlia (presenta els baixos reformats), 18 ca la Ramona (tan sols conserva el volum original). Dels molts pous urbans que havia al nucli tan sols queda visible en el seu estat original, un a l'altre costat de la carretera, a tocar el camí que va cap a Can Fontanals i Can Batlle. Es tracta d'una interessant construcció d'ús hidràulic feta en pedra seca, de planta circular amb un habitatge adossat (segons informació oral aquest pou es troba dividit de forma vertical en dues zones). Altres edificis representatius es troben al mateix carrer d'Olesa, com a Cal Fassinaire o cal Ferlando, on va néixer la societat la Parra. També son interessants els locals de les Societats: el local d'Esquerres i la Parra, ambdós al carrer del Carme, que per cert, segueix el traçat de la carrerada de la Llacuna. A l'extrem Oest del carrer del Carme es troba la placeta on s'erigeix la creu de les Forques, a peu de carrerada.

Observacions:

La foto 1 correspon al carrer de Les Cabòries Les fotos 2 (cal Ferlando, origen de la Societat "La Parra") i 3 corresponen a immobles de la carretera d'Olesa. (Continuació història) El nucli de Les Cabòries neix en un encreuament de camins, per un costat la carrerada de La Llacuna, per un altre el vell camí medieval que coincideix amb la carretera d'Olesa, i per un altre la carretera B-24 que va construir-se al segle XVIII i altres camins de menor entitat que comunicaven aquest nucli de població amb altres amb ell relacionats, com el de Cantallops, a través de la plana d'en Bord passant pel Cap de Grill. Aquesta confluència de camins, a més de l'existència potser d'una interessant capa freàtica que s'aprofitava amb l'obertura de pous, va fer que s'instal·lés probablement ja al segle XVIII l'Ajuntament del municipi en aquest indret, fins que a començament del segle XX es construeix el magnífic edifici de la casa de la Vila, a la part més alta del nucli. La major part de les cases que es van anar construint al llarg del carrer del Carme, on havien estat encara a començament del segle XX l'Ajuntament i la carnisseria, es van fer en terrenys de Porràfols. Eren cases de Lloguer: els Sisco Vell, el Sis Canyons, el Baldiri del Marrà...

Història

El topònim les Cabòries comença a aparèixer documentalment a partir del segle XVII. En concret, en un foli solt corresponent a un conjunt de capbreus de la parròquia de Sant Salvador, datats entre 1631 i 1649, apareix el nom d'una persona que viu a les Cabòries: "Joseph Arrant de les Cabòries" (AHVP, lligall 339. Capbreu de la Rectoria de Sant Salvador de les Gunyoles, 1631-1649, foli solt). Aquest nom sembla haver-se consolidat ja a la segona meitat del segle XVII, tal i com es pot veure en un document en el qual es parla "del camí que va a les Cabòries" com a delimitació d'una propietat. El topònim "Les Cabòries" designa un lloc que pertany a la parròquia de les Gunyoles, i, en cap cas, a la parròquia de Sant Pere d'Avinyó. Així, per exemple: "Gabriel Poch pagès de les Cabòries, terme i parròquia de les Gunyoles, terme de Avinyó..." (JUNQUERAS, MARTÍ, 2001). A finals del segle XVI s'esmenta sempre en funció de la seva correspondència o proximitat amb altres llocs com "la glareta", "la brinassa", "la figuerola", "la albareda", "la llobatona", "el poal" i, molt especialment, amb el de "Les Forques de les Gunyoles"; per contra, a mitjans del segle XVII, ja apareix el topònim específic de "Les Cabòries". Aquest, sembla tenir un origen agrari, així per exemple es demostra en un document del 1741 que fa referència a una parcel·la "dita las Parellades y las Planas vuy dita lo Campet de la Cabòria per mig de la qual vull pasa un camí que va de las Gunyoles a las Cabòrias" (JUNQUERAS, MARTÍ, 2001). La tradició popular atribueix l'origen del topònim a temps més recents, ja que el llegendari diu lo següent: "Al peu de la muntanya anomenada "Puig de la Mireta" i a no menys distància de la "Plana d'Enbort", a mitjans segle XVIII, es van formar unes masies de les quals no podem recordar els noms dels seus propietaris. Doncs, tot comença amb una masia, després una altra a poca distància de la primera, després una altra que es situa al costat, així van formant un fragment de carrer.... Un home de les Gunyoles vol formar una família, més al costat de les de baix. En Salvador, es cansava molt de portar els seus fruits i totes les seves coses cap a dalt i cap avall, i per això no volia cansar-se més, doncs volia construir una casa al barri de "baix", que així s'anomenava fins aleshores. Però als veïns de Les Gunyoles no els hi agradava massa que la gent se n'anés del poble, per això van sortir a buscar-lo i li van dir: "Salvador, Salvador, tu tens moltes cabòries al cap, nosaltres som d'edat avançada, tenim el cabell blanc i per això tens que escoltar els nostres consells. Però en Salvador amb les seves cabòries al cap va anar a formar part amb els de baix i des d'aquell moment al barri se li dona el nou nom". El 1847, Madoz diu, en parlar de Les Gunyoles: "en él se halla un caserio nombrado Escaborias"(MADOZ, 1847-1850, IX: 145). Dins el "Nomenclàtor" de l'1 de gener de 1888 corresponent a la província de Barcelona, editat l'any 1892, figura Les Cabòries com una Barriada amb 36 edificis i 144 habitants de fet (JUNQUERAS, MARTÍ, 2001). Al segle XVIII (1752) es troba documentació que parla de l'Hostal: "Contracte d'arrendament dels Regidors d'Avinyonet a favor de Francesc Miquel de l'Hostal de Les Cabòries" (LLIBRE DEL COMÚ, 1815).

Bibliografia

JUNQUERAS VIES, Oriol; MARTÍ ESCAYOL, Maria Antònia (2001) Informe sobre l'origen, ús i significat dels topònims del terme municipal d'Avinyonet del Penedès. Document mecanografiat.
LLEGENDES (1998) "Coses d'aquí: Llegendes d'Avinyonet". Avinyonet Avui. Revista informativa de l'Ajuntament, Núm. 25, abril, 1998. Avinyonet del Penedès: Ajuntament d'Avinyonet del Penedès. LLIBRE DEL COMÚ D'AVINYONET I GUNYOLES FET LO ANY 1815 Arxiu Municipal d'Avinyonet del Penedès. MADOZ, Pascual (1847-1850) Diccionario Geográfico-Estadístico-Histórico de España y sus posesiones de Ultramar. Madrid: Imprenta del Diccionario de D. Pascual Madoz. SADURNÍ I VALLÈS, Pere (2001) Folklore del Penedès. Sant Sadurní d'Anoia: Fundació Caixa Penedès. 2 vols.

